

Primorski List

Poučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

Vse za vero, dom, cesarja!

Izhaja vsaki četrtek ob 5. pop. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Cena za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krome. Za manj premožne 4 krome za celo leto.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
IVAN BAJT,
Tisk. »Narodna tiskarna« v Gorici.

Karobenino in oznaniła sprejema upravništvo v Gorici na
Placuti št. 12.

Rokopise sprejema uredništvo v Gorici, Dvorišče sv. Hilarija št. 7.

Drugi slov. katoliški shod v Ljubljani

od 10—12 septembra t. l.

1. Zakaj katoliški?

Po dolgem odmoru — od leta 1892 je zopet napovedan katoliški shod vseh Slovencev v Ljubljani. Naš list ta shod iskreno pozdravlja in mu zagotavlja krepko sodelovanje. — Čitatelji nas bodo morda vprašali, zakaj je prišlo v našem stoletju v navado, da sklicujejo katoliški narodje shode pod katoliškim imenom? Ali se ne razume samo ob sebi, da smo katoliški? ali smo morda mohamedani ali luterani?

Na to vprašanje eto Vam odgovor!

Bili so časi, ko so bili se vsi narodje v Evropi nekrščanski ali paganski, in le malo ljudi je bilo krščenih. V tistih časih so kristjani po pravici povdarjali nasproti vsem drugim, da oni so krščansko ali katoliško ljudstvo, da hočejo imeti krščanske družine, krščanska društva, krščansko odgojo itd.

Prišli so, zatem časi — od 10. stoletja naprej — ko so bili vsi evropski narodje krščanski in katoliški. Tedaj jim ni bilo več treba povdarjati, da so katoliški, da hočejo imeti katoliška društva, katoliško šolo itd. Razumelo se je samo ob sebi, da so katoliški narodje v vseh rečeh katoliški.

Prišlo je pa XVI. stoletje, v katerem je veliko število katoličanov odpalo od katoliške cerkev, zlasti v severnih krajih Evrope. Od takrat naprej je bila zvestim katoličanom

zopet dolžnost povdarjati, da so katoličani, da hočejo imeti katoliško državo, katoliško šolo itd. in ne luteransko ali kalvinsko itd.

Toda prišlo je še hujše — in to je bila naravna posledica odpada v XVI. stoletju — da so namreč narodje odpali od vsake vere. V XVIII. stoletju — torej pred dobri 100 leti, so začeli širiti prepričanje, da vera je brez pomena za državo, za šolo in sploh za javno življenje. Vsaki bodi za se, kar hoče: katoličan ali luteran ali mohamedanec ali jud; država pa in šola in sploh vsa javnost ne sme biti ne katoliška, ne luteranska, ne judovska, ne mohamedanska. Ta nauk je racionalizem, in v kolikor je uveljavljen v politiki narodov, se imenuje: liberalizem.

In ta nauk se je v zadnjih stoletjih tako razširil po vsej Evropi, da je prevzel vse postave, šole, društva, sploh vsò javnost. Liberalizem je zdaj duh časa, ki sili vedno naprej v vse stanove in v javne ustanove: v šole, v društva, v postave, v justico, v vojsko, in celo — v cerkev in sakristijo. — Tudi naša država se je leta 1867. proglašila za liberalno in kmalu potem je s postavami določila, da mora biti pri nas v Avstriji vsa javnost interkonfesionalna t. j.: ne mohamedanska pa tudi ne katoliška ali krščanska.

Nam je prav malo mari, če država, šola in sploh javnost ni judovska ali mohamedanska, ali, kar je za nas silno važno, je: da ja v-

nost ni, in po postavi ne sme biti krščanska in katoliška.

Vprašamo čitatelja, ki ima katoliško prepričanje in ki veruje, da je Jezus Kristus pravi Bog: kaj je naša naloga nasproti taki nekato-liški javnosti? Naša dolžnost je glasno povdarjati, da smo katoličani, da hočemo imeti katoliško državo, katoliške šole, katoliška društva itd. Ali naj se morebiti kot plašljivci zbojimo liberalizma? ali naj se kot linavci skrijemo? ali naj kot izdajice zatajimo svoje katoliško ime? Bog ne daj!

Zato pa pozdravljamo iskreno, brez vsake zle misli, zgolj iz prepričanja zborovanje Slovencev pod katoliškim imenom. Kar smo, to smo! Svobodno drugim, svobodno tudi nam.

Politični pregled.

Avstrija. V notranji politiki vlada sedaj na zunaj mir in ni mogoče spoznati nobenega napredka. A motil bi se, kdor bi sklepal iz zunajnosti na notrajnost. V kabinetih ministrov in tudi na letovišču ministerskega predsednika se kujejo razni načrti za bodočnost. Vlada je sicer, kakor se čuje, na poti spoznanja in se ji že zdi, da ni v Avstriji mogoče vladati brez desnice. Zato se govori o novi desnici, katera bo v bodoče podpirala redno državnozbornsko delovanje. Levičarjem je začela zahajati zvezda slave, kakor so kazale slavnosti pri otvoritvi nove železnice v Wildsteinu na Češkem. Ljudstvo samo je že sito pretiranih zahtev svojih levičarskih poslancev in si želi miru s Čehi, da bi se mogla Avstrija polno razvijati.

Vojska na Kitajskem. Slutnje, katere so imeli vsi politični krogi sveta

so se izpolnile. Ne samo nemški poslanec v Pekingu, ampak vsi poslanci so bili umorjeni. Ko so bokserji umorili nemškega poslanca Ketellerja so zbežali vsi poslanci se ženami in otroci v palačo angleškega poslanca. Tje so tudi zbežali mejnarodne evropske čete vojakov, katerih je bilo kakih 500 mož. Tam so se branili skoraj en mesec pred napadi kitajske druhali. Oboroženi so bili le slabo in tudi brez živeža. Trpeli so tam lakoto in se vendar prav junaško branili. A Kitajcev je bilo tisoč in tisoč, ki so vsaki dan besnejše napadali Evropejce. Dne 6. julija so Kitajci porušili s topovi palačo, v kateri so se Evropejci branili. 7. julija je bilo zidovje okoli poslaništva že s cela porušeno, poslanci se niso še udali. Okoli poldneva so se pridružili bokserjem še tisti kitajski vojaki, ki so do takrat le gledali obupni boj male evropske čete. Ko so videli Evropejci, da je vse zgubljeno, so ukazali ženam naj se same zastrupijo in so pomorili svoje lastne otroke, da ne bi padli besnim Kitajcem v roke. Nekatere žene se niso hotele zastrupiti, zato so jih možje z revolverji usmrtili, ker nagla smrt jim je bila še dobrota v premeri z mukami in sramotno smrtjo, ki jih je čakala iz rok zmagojoče kitajske druhali. Nato so se poslanci in vojaki postavili še enkrat v bran Kitajcem, a vse zastoj. Posekali so jih do zadnjega moža. Isti dan so kitajski vojaki pobili vse kristjane kitajske narodnosti z otroci in ženskami, katerih je bilo nad 20.000. Evropski vojaki pa ne morejo Kitajcem do živega, ker jih je silno dosti in ker so izvrstno oboroženi. Tri Tienčinu so Kitajci večkrat zmagali evropsko armado. Izgube Evropejcev so velikanske. Pri eni bitki so Rusi od 800 mož zgubili vse razen 30. A smrt na bojnem polju ni še najstrašnejše, kar čaka vojaka. Gorje mu, če pade živ v roke Kitajcev. Ti mu izpulijo jezik, iztaknejo oči, odrežejo nos in roke in ga nazadnje živega na oglju pečejo. Kitajska vojska ne bo samo največja vseh vojsk tega stoletja, ampak tudi najgroznejša. Evropo pa bo

LISTEK.

Kako umiramo.

Samotar Miha je nekaj obolel. Moral je klicati gospoda, ki ga je spravil z Bogom. S svetom ni imel dosti sprave; svoje malo premoženje zapustil je sorodnikom, poskrbel za sv. maše, potem pa mirno čakal, da ga Bog pokliče. Toda božja volja je sklenila drugače; zopet je toliko ozdravel, da je mogel iz postelje do ognjišča, ter si sam kaj pripraviti. V njegovi boleznii je večkrat prišel k njemu pogledat sosed Tonček in pri ognju sta se pogovarjala o marsičem.

„Danes se pa čutim precej boljše-ga,“ djal je Miha, „naduha me je nekoliko pustila, da lažje diham, pa tudi mrz mi ni tako po udih, morebiti še okrevam, saj gremo proti pomladi.“

„Da, da“, pravi Tonček, „ko bo zopet zazeleneel gozd in pognala trava, ter se vrnila lastavica, in kukavica prepevala v logu, tudi za nas starce bo bolje. Sicer pa nisi še tako star, glej ga Valentina; deset let ima več kot ti, pa še je zadnjič prikri vsal na pogreb nečakov. Pride pomlad, pomladimo se tudi mi.“

***

Nekega jutra, bilo je pred pustom, že ob 10. uri dopoldne, pravi sosed

Tonček sam seboj: „Kako pač da danes Miha ni še nič zakuril, vsako jutro se prej začne kaditi iz njegove liše, danes pa še ob tej uri ne. Kaj pa, ko bi bil kaj bolj obolel, treba bo iti pogledat?“

Vstane in gre. Vrata so bila pri-peta, pa Tonček je že vedel kako se Mihova „kljuka“ potisne, da se vrata odpro. Toda glej! Miha leži na postelji trd, po noči je umrl, ko ni bilo nikogar pri njem. „Moj Bog, mrtev, Miha je mrtev“, pravi sam seboj, ter teče ves preplašen domov. Domači komaj spravijo nekaj besed iz njega, tako zelo se je bil prestrašil dobri Tonček...

Dva dni potem so Miho zakopali, a Tonček ga ni spremil na zadnji poti „k cerkvi“; vsled strahu je obolel in moral ostati v postelji. Nič več ni bilo pravega življenja v njem.

„Tudi jaz pojdem za njim“, djal je Tonček. Vsak dan je bil slabši, vidno je hiral. Vrvnal je vse posvetno, spravil se z Bogom, na Pepelnico pa so tudi njega pokopali prav zraven Miha, saj včas ni umrl nihče in groba sta bila vstric. V življenji dobra prijatelja, v smrti združena na prijaznem griču „pri cerkvi“.

Gozd je zazeleneel, trava je pognala, kukavica je kukala v gozdu, Miha in Tonček pa vsega tega nista videla ne slišala več. Počivala sta „pri cerkvi“, odkoder

se tako lepo vidi na okrog prelepo stvarstvo božje. „Drug za drugim“, stari glas pregovora, v kraj od koder ni več povratka. —

Kaj pa stari stric Valentin? bivši vojak, nevstrašen mož doli iz Zabrda?

O Veliki noči je še videl otroke, ko so se igrali s pisanimi piruhi, — teden potem izdihnil je tudi on....

Tako umiramo — — —

Štiri rimske patriarhalne cerkve

(Piše J. K.)

Ko smo romarji pomolili ob grobu sv. apostolov Petra in Pavla in je ljubljanski knezoškof navdušeno govoril o cerkveni edinosti, smo si začeli ogledovati cerkev. Nad grobom sv. apostolov je altar iz dragocenega marmorja in kovine; na njem velikanski križ in 6 primernih svečnikov. Tukaj mašuje edino le sveti Oče trikrat na leto in sicer obrnjen proti ljudstu. Nad altajem se dviguje na 4 votlih zvilih bronastih stebrih baldakin ali nebo. Nebo je vliil mojster Bernini iz bronu; vse skupaj tehta 186.000 rimskih libere. Nebo je visoko 28 1/2 m., ednako najvišji rimski palači Tornese. Stebri so lepo oviti z vinsko trto; v njih je mnogo koščic svetnikov-mučenikov.

Dvignemo glavo, ter zagledamo visoko nad nami velikansko kupolo, ki sloni na štirih zidanih podstavkih ali stebrih. Vsak steber meri v obsegu 71 m. Seveda niso ti stebri okrogli, ampak voglati in obloženi s stebriči in okraski. Štirje pa 5 m. visoki kipi sv. Veronike, sv. Helene, sv. Longina in sv. Andreja nam naznanjajo, da so v sobicah nad njimi shranjene dragocene svetinje, namreč sv. potni prt, del pravega sv. križa, ost sv. sulice in glava sv. Andreja ap. Te svetinje se po enkrat v letu pokažejo raz ograjenih oken pred onimi sobicami.

V trikotih, kjer se družijo ti stebri s kupolo, so mozajčne slike sv. evan-gelistov. Od spodaj se nam zdijo ravno primerne naravne velikosti, vendar so tako velike, da se raz mostovža, ki vodi ob spodnjem robu kupole, vidijo tako nerazločno velikanske, kakor oblačne pošasti. Pero sv. Marka je dolgo malo ne do 3 m. Ob spodnjem robu kupole so na zlatem polju znane besede Kristusove v latinščini: „Ti si Peter in na to skalo bom sezidal svojo cerkev in peklerska vrata je ne bodo premagala.“

Podoben napis se vleče pod obkraj-kom (sims, karnis) okolu cele cerkve. Vsaka črka meri 1 1/2 m. Spodnje zidovje kupole je navpično, v njem je 16 velikih oken. Od teh oken do laterne se vzdi-

stala stotisoče vojakov in tisoče milijonov in uspeh ni še gotov.

Vojska v južni Afriki. Kakor smo zadnjič poročali se godi zopet Burrom bolje. V zadnjem tednu so bili Angleži na petih mestih pošteno nabiti, tako da se jim ne zdi varno ostati v burski republiki Transvaal. Angleški nadvojvoda Roberts bo moral se svojo armado nazaj v Bloemfontain in pričeti se le za nekaj mesecev novo vojsko z Buri. A bati se je, da mu Buri in boleznine pohrustajo še drugo polovico nekdanj 200 tisoč mož broječe armade.

Koliko zemlje so zasedli razni narodi na svetu? — Če hočemo prilično vedeti, kako bodočnost bo imel kak narod, moramo najprej vedeti, koliko zemlje ima v svoji oblasti. Nadalje nam je vedeti, koliko ljudi tam stanuje in koliko ljudi bo imelo na njem prostora, ko bo dovolj obljuden. Glede naselbin nam je paziti, ali so sploh kaj vredne za naseljevanje Evropejcev, ker drugače so samo trgovske vrednosti. Da bo imel čitatelj pojem o velikanski bodočnosti nekaterih narodov, smo postavili to-le tabelo:

Ime naroda	Odstotki zemeljske površine	Sedajno štev. prebiv.	Največje možg. število
Angleški	31.5	400 milj.	1.300 milj.
Ruski	18.5	120 "	1.200 "
Španski	9.5	60 "	1.100 "
Kitajski	8	450 "	1.000 "
Portugalski	8	32 "	900 "
Francoski	8	72 "	200 "
Nemški	2	60 "	150 "
Italijanski	0.8	32 "	70 "
Vsi drugi narodi	13.7	90 "	850 "

Iz tega je razvidno, da imajo Angleži malo manj ko tretjino zemeljskega površja. A to ni nič kaj posebnega, ker več ko $\frac{2}{3}$ te zemlje je nesposobne za poljedelstvo, tako, da si so Angleži in Rusi glede vrednosti zemlje, katero zasedajo, jednaki. Od 400 milijonov prebivalcev pa je 280 Indijancev in Arabcev, ki se niso in ne bodo dali potujčiti. Od ostalih 120 milijonov prebivalcev, ki so Angleži, jih je pod angleško kraljico 50 milijonov in v republikanski Ameriki 70 milijonov. Ti pa si niso prijatelji med seboj. Tako je Rusija s svojimi 120 milijoni vendar prva.

Goriška grofija.

Henrik II.

Pokojni grof Henrik je ostal svojim raznim podanikom v tako dobrem spominu, da so Trevižani izbrali njegovo dete za „vrhovnega namestnika“, a mesto Trst ga je že imenovalo za žnpana. Grofica mati pa je bila tako čislana žena, da jej je bila po smrti patrijarha Pagana poverjena posvetna uprava kneževine, in zbor stanov jo je izvolil za frijulsko poglavarico — odlika, kakoršne ni dobila nobena druga žena.

guje 16 reber ali grebenov, med katerimi je 6 vrst muzičnih slik. Nad okni se kupola do laterne na lahno vedno bolj zožuje. Na vrhu je laterna tako nekako, kakor v nadškofjski kapeli v Gorici. Ob spodnjem robu laterne je zopet mostovž, raz katerega je pogled globoko dol na cerkev in veliki altar resnično omočičen. Dve vrsti oken v laterni razsvetljujejo celo kupolo, v oboku laterne pa je slika Boga Očeta, ki nad vsemi kraljuje. Preden bomo bolj natančno pregledali kupolo in njene manjše sestre, preglejmo notranjščino cerkve.

Zidana je v podobi križa. Glavna in poprečna ladja se križa tam, kjer je pod glavnim altarjem grob sv. apostolov. Glavna ladja je dolga 187 m. Na tlaku so zaznamovane dolgosti drugih velikih cerkva na svetu. Tako je cerkev sv. Pavla v Londonu le 158 $\frac{1}{2}$ m., stolnica v Florenciji 149 $\frac{1}{2}$ m., v Milanu 135 m., v Kolinu 132, sv. Pavla v Rimu 128 m. dolga. Širjava glavne in poprečne ladje je 26 m., dveh stranskih po 10 m. Obok je visok 44 $\frac{1}{2}$ m. Cerkev pokriva prostor 21.190 m². Stolnica v Milanu le 11.740, v Kolinu 7.360 m².

Pravijo, da je v cerkvi 748 stebrov,

Varih, koroški vojvoda Henrik, je bil zelo šibek mož; slabo je vladal svojo deželo, a še slabše je čuval koristi svojega varovanca. Po njegovi nemarnosti je izgubila goriška grofovska rodbina Treviž in Padovo, a še hujšo škodo jej je naredil v drugem. Rajni Henrik, se je bil namreč vsled neprestanih bojov, ki so ga mnogo stali, nekaj zadolžil, in zdaj so radi jerobove nebržižnosti dolgovi tako rastli, da so bili pozneje izmed glavnih vzrokov, da je grofovska rodbina propadala.

Med tem se je Ivan Henrik sijajno oženil z Ano avstrijsko, hčerjo rimskega kralja Friderika Lepega. V mladeniški dobi, 26 let star, je že umrl, ne da bi zapustil potomca. Grofica pa se je uklonila v samostan sv. Klare na Dunaju, ki ga je bila sama ustanovila. Tam je sklenila življenje l. 1343 kot opatica.

Za Ivanom Henrikom so nastopili vlado goriške grofovine njegovi bratranci iz tirolske panoge, Albert IV., Majnhard III. in Henrik III., ki so l. 1342 razdelili svoje dežele tako, da je Albert IV. prejel Istro in Slovensko mejno grofovino (sedanje Dolenjsko), Majnhard III. in Henrik III. pa goriško grofovino, kraška posestva, Frijule, Koroško in Pusterijo.

(Dalje prih.)

Novice.

V Gorici. — V petek dne 13. t. m. je imel mestni svet sejo.

Župan Venuti predloži račun za l. 1899., ki se odda finančnemu odseku v pregled;

poroča, da se bo politični pregled železnične črte Jesenice-Gorica vršil od dne 22. do 26. t. m. Dne 24. in 25. bodo zaslišane občine Podbrdo, Hudajužna, Grahovo, Podmelec, sv. Lucija in Ročinj, dne 26. pa občina Gorica;

poroča o raznih darovih, ki so došli mestni knjižnici;

odgovarja na interpelacijo v zadnji mestni seji, zakaj so kupili za zgradbo novega mestnega trga opeko v Ljubljani (pri Slovencih!) in pravi, da opeko niso kupili pri Slovencih, ampak pri Nemcu Tönnisu. S tem je laški značaj mesta rešen! (Da jih ni sram!) —

G. B o m b i g poroča o oddanih štacunah na mestnem trgu in prosi, naj bi mestni svet blagovilni potrditi že sklenjene pogodbe z dotičnimi trgovci. (Na dražbo niso hoteli dati omenjenih štacun, ker so se bali, da bi se Slovenci ne oglašili). Mestni svet je, seveda, pritrtil stavljenemu predlogu. —

G. D ö r f l e s predlaga, naj se v pokritje stroškov od l. 1893 do 1899 in letošnjih stroškov mestu dovoli izposoditi si (kar je prav lahko) pri kreditni banki v Trstu one svote, ki so potrebne, dokler dolg ne doseže svote 89.000 K.

O tem se je unela živahna debata. Predlog obvelja jednoglasno!

Brez debate se odobri že vzeto posojilo pri kreditni banki v Trstu v znesku 1740.44 $\frac{1}{2}$ gl. za pokritje stroškov pri zidanju ženske ljudske šole: „Frinta“. —

389 kipov, 290 oken, 30 altarjev. Obkrajek, nad katerim se dviguje valjasti obok s pozlačenokvadratno štukaturo, toliko visi nad cerkev, da bi na njem jahač prav lahko s konjem se obračal. Dva angeljčka, ki držita pri vhodu kropolnika, sta prav za prav velikana po 6 črevljev visoka. Na koncu glavne ladje, tam, kjer je po naših cerkvah altar, je v sv. Petru altarju podoben nastavek. Dva latinska in dva grška cerkvena očeta držita s prsti pozlačen bronasti stol, v katerem je pravi škofovski stol ali sedež sv. Petra. To pomenja, da cerkv. učenik! podpirajo naslednika sv. Petra, kadar kot nezmoljiv učenik „ex cathedra“ raz stolice uči vesoljno cerkev. Ob zidovju okolu groba sv. apostolov stojijo v neških kakor varuhi kipi ustanovnikov cerkenih redov: sv. Benedikt, sv. Dominik, sv. Francišek, sv. Tomaž Akvinski, sv. Ignacij Loj. sv. Filip Neri in drugi. Resnično so redovniki, ki spolnjujejo vestno evangelijske svete, najboljši in najzaneslivejši varuhi sv. kat. cerke. Kadar je bila sv. cerkev v hudih stiskah radi krivovercev ali posvetnega duha, ki je zavladal med služabniki sv. cerkve, je Bog obudil v svoji previdnosti sv. moža, ki je ustanovil kak cerkven red.

Glede na nunsko dvorišče predlagajo, naj ima samostan last, mesto pa svobodno peš-pot. —

G. dr. P i n a u c i g predlaga, naj se odgovori Nj. em. kardinalu, da mesto ne more ustreči (!) Njegovi želji glede prodaje onega dela premoženja sirotišnice: Contavale, ki mu je pripadel po blagem g. dr. Barbarigu. —

Določilo se je, da se o prihodnjem razpisu učiteljske službe II. vrste za mestno deško šolo poviša plača od 1200 K na 1600 K.

Imenovanje. Profesor Vlad. Hrasky, stavitelj celjskega „Narodnega doma“, je imenovan rektorjem češke tehnike. Kakor znano, izdelal je Hrasky tudi načrt za „Šolski Dom“ v Gorici.

Vodstvo juž. železnice je imenovalo g. Antona Fona, sina poznanega slovenskega trgovca v Gorici, dosedaj železniškega vajenca na postaji v Trziču, asistentom na postaji v Št. Petru na Krasu.

Razpisane učiteljske službe v Gorici: 1. Mesto učitelja II. vrste za meščansko deško šolo s plačo 1600 K. 2. Mesto učitelja voditelja na deški ljudski šoli pod Kostanjevico. 3. Mesto učitelja II. in mesto III. vrste za it. ljudske šole. 4. Mesto učitelja za slovensko ljudsko šolo v Gorici.

Prošnje treba poslati mestnemu šolskemu svetu v 6 tednih po tretjem razpisu v „Osservatore Triestino.“

Nedeljski počitek. Lastniki knjigarn in prodajalci papirja so se sporazumeli, da bodo imeli do konca avgusta zaprte svoje prodajalnice ob nedeljah.

Skušnje zrelosti. — Na tukajšnjem c. kr. izobraževališču za učiteljice napravile so sledeče privatistinjne izpit zrelosti s slovenskim in nemškim učnim jezikom: Julija Brodnik, Otilija Cessuder, Terezija Fabjan, Francika Grajzar, Albina Legat, Matilda Majdič, Marijana Noll, Marija Sibove in Helena Škrjanc; s slovenskim učnim jezikom Marija Odlazek ter z nemškim učnim jezikom Karolina Rupnik in Angela Martinčič. Ena izprašanka ponovi izpit iz enega predmeta po dveh mesecih.

Zrelostni izpiti na tukajšnji realki. V sedmem razredu je bilo 22 dijakov; osem se jih ni oglašilo k izpitu, štirje so odstopili pred izpitom, od ostalih deset so štirje prestali izpit z dobrim vspehom, štirje imajo ponavljavni izpit iz jednega predmeta po počitnicah in dva sta padla za celo leto.

Smrtna kosa. — V torek 10 t. m. ob 5. uri zjutraj je umrla na Solkanski cesti v svoji palači Slovincem jako prijazna kneginja Albertina Öttingen-Wallerstein, rojena grofica Larisch, v 83. letu svoje starosti. Pogrebni spreved pokojnice bil je v četrtek ob 2. popoldne v župno cerkev na Placuti; potem so truplo odpeljali v rodbinsko rakev na Češko. Pogreba se je vdeležila vsa goriška aristokracija in nebroj občinstva; k pogrebu je prišel brat pokojnice, grof Larisch, deželni predsednik Slezije. Umrla kneginja je bila vsled parcijalnega mrtvouda že več let navezana na svojo sobo. Bila je jako blagega in usmiljenega srca ter prava mati siromakom. Nje ogromno premoženje preide na njene nečake, katerih je okoli 40. V svojem testamentu se je spomnila vseh goriških dobredelnih zavodov. Naj v miru počiva!

Iz Trsta. — V zadnji številki smo rekli, da, kar je „Edinost“ pisala o „Pr. Listu“, glede na zastavo bratovščine sv. Cirila in Metoda, nima smisla. Sobotna „Edinost“ nam je zopet posvetila uvodni članek, ki je pisan v pravi „naglici“. Tako piše o nas le „Soča“, ne pa „Edinost“, ki pravi, da se vede „z ozirom na naše dogodke povsem nepristranski“.

„Edinost“ namiguje, kakor da bi bili mi potegnili v narodnem oziru z listom „Avvenire“ ter s tem postali izdajice naroda. Ponoviti moramo tržaškim gospodom še enkrat svoje besede: „Kakor pa obsojamo te vrste pisarijo slovenskih časopisov, tako tudi ostro obsojamo v tem oziru nekatere laške časopise: „L' Amico“, „Riocreazione“, „L' Avvenire“, ki imajo polna usta nasproti Slovincem, a niti ene najmanjše graje o nepravilnem postopanju nasproti njim itd.“ To so naše jasne besede, gospodje

tržaški! V zadnji številki pa smo pisali: „Ne moremo se dovolj načuditi besedam zadnje številke „L' Avvenire“... Obzarlujemo, da dopušča „L' Avvenire“... take trditve!“ To so zopet jasne besede, da mi načelno in odločno obsojamo pisarijo lista „L' Avvenire“ v tem oziru.

V čem smo tedaj izdajice naroda? Naroda nismo izdali, pač pa smo se zanj načelno in odločno potegnili bolj, ko „Edinost“ z vsemi frazami!

Ali smo morda radi tega izdali narod slovenski, ker smo smatrali, da je „L' Avvenire“ katoliški list, naš vrli sobojevnik za katoliške resnice? Ubi pamet?! Tudi v Gorici smatramo „L' Eco del Litorale“ za katoliški list, če tudi si v narodnih rečeh večkrat nasprotujemo.

Vaša trditev, da „Pr. L.“ „opravičuje izrek v „Avvenire“, da v Trstu je že sam slov. napis provokacija, se ne vjema z resnico. Mi smo ta izrek obsodili, opravičevali smo le „Avvenire“, ki je sicer katoliški list. Tako obsojamo tudi izrek v „Edinosti“, da smo mi izdajice, če tudi lahko opravičujemo „Edinost“ samo, ki sicer tako brezsmiselno ne piše.

V tem oziru ne moremo preklicati ni jedne besede. Pisali smo resnico. Zavoljo nje nas napada zdaj „Edinost“, pa tudi „L' Avvenire“, „Riocreazione“ in „L' Amico“.

V očeh „Edinosti“ smo postali kar čez noč izdajice. Nestrašimo se nobenih psok! Kar smo, smo! Ponavljamo pa: Vaša dolžnost, voditelji tržaški, bi bila, navdihovati slovenskemu ljudstvu pogum v trdem boju, organizovati je in pripravljati na skrajni boj z vsemi dovoljenimi sredstvi za zmago resnice in pravice. To bi bil časten odpor, ki bi pričal, da tržaški Slovenec ne bo tako z lepa izginal. Toda delovati skrito in tudi očito za verski razkol se pravi: nuditi ljudstvu, ki je dobilo en udarec, v roke nož, s katerim naj si zabode srce!

Ali ste nas razumeli? Kdo je kriv, da v Trstu narodna streha gori? Mi smo se oglašili še le zdaj in vi hočete vso krivdo zvrniti na nas! Kako morate nam tako krivico delati?

Na pomoč kličete tudi „Sloga“. Prepričani bodite, da „Sloga“ obsoja vašo breznačelno agitacijo za pravoslavlje v Trstu, pa tudi nepravilno postopanje s slovenskimi verniki ter pisarijo nekaterih laških časopisov („L' Amico“, „L' Avvenire“). To smo storili tudi mi, držeč se starega slovenskega gesla: Vse za vero, dom, cesarja!

Pravite, da se s „Primorskim Listom“ ne boste več bavili. Svobodno vam! Povemo vam pa, tržaški kolovodje, da se bomo mi bavili z vami!

Za danes dovolj o tem!

— V ljudski šoli sv. Cirila in Metoda pri sv. Jakobu je bilo v štirih razredih 250 učencev in približno toliko učenk. V deški šoli podučujejo 3 učitelji in 2 učiteljice; v dekliški šoli podučujejo milosrdne sestre.

— Na nemški ljudski šoli v Trstu je bilo 327 Slovencev, 190 Nemcev in 594 Italijanov.

— V soboto je odplulo avstrijsko (28 ladij) in angleško brodogojstvo (40 ladij) iz tržaškega pristana in sicer prvo v Zader, drugo pa deloma v Benetke in deloma na Reko. Tako razdeljeno angleško brodogojstvo obišče še razne dalmatinske pristane, dokler se zopet ne snide pred Zadrom, od koder skupno odpluje v Malto, kjer ima stalno bivališče. Angleška mornarica je bila v Trstu zelo prijazno sprejeta. Avstrijska mornarica ji je priredila več prijetnih zabav in izletov in sicer v Miramar, Postojino, Občine in Lipico, kjer so bili gosti postreženi od strani c. kr. dvorske uprave.

— Električni tramvaj je že upeljan na progi ulica Torrente do Bar-kovelj. Polagoma se upelje še drugod.

Avstrijska vojna ladja Maria Terezija je 13. t. m. na potu proti Kini prišla že do otoka Ceylon. Na brodu je vse zdravo.

Ljudske šole v Istri. Vseh ljudskih šol skupaj je 202. Ako računamo po razredih, pripada na Hrvate in Slovence le 112 razredov, dočim pripada na Italijane, ki tvorijo le tretjino prebivalstva, 192 razredov!

V Opatiji je bilo od 1. sept. 1899 do 10. t. m. 7111 strank z 12.382 osebami.

Iz luteranske vere v katoliško je prestopila v soboto dne 14. t. m. v kapucinski cerkvi v Gorici gospa Frančiška Tschernerer, soproga c. kr. feldwebela Aleksandra Tschernerja.

Gimnazijo v Sušaku je obiskovalo 384 dijakov; od teh bilo jih je 130 s kvartnerskih otokov in iz ostale Istre! Odličnjakov je bilo 72, od teh 25 Istranov. Zrelostni izpit je polagalo 42 dijakov, mej temi 15 Istranov.

V „Krajni vasi“ v tržaški škofiji so plesali pret. nedeljo kar na več podih. Tam ni bilo takega razveseljevanja že dolgo; letos pa so se pokazali tem bolj, ker so jim prišli pomagat iz bližnjih in daljnih vasi. Pomisliti treba, da je Krajna vas prav mrljuna, — in do zdaj brez krême.

V Volčah je gorel dne 16. t. m. na nekem gnojišču kup slame, katero da so zažgali cigani in takoj odšli. Pri tem je bil v nevarnosti hlev g. Antona Manfreda; zahvaliti se je nekemu mladeniču, kateri je ogenj zapazil in razglasil, da so ljudje prihiteli in pogasili. Cigane, te nebodijih treba, priporočamo pa c. kr. orožništvu. Ti nebodijih treba se vedno potikajo po Volčah in okolici; posebno pa imajo svoj tabor pri potoku „Kamnica“, kjer se jih prav velikokrat lahko zaloti.

Iz Tolminskega. S povabilom visokega deželne odbora v Gorici z dne 3. 7. odb. št. 3796./1900 je dne 18. t. m. sklican v Tolmin zbor obrtnikov.

V korist vsega prebivalstva Tolminskega glavarstva, ne glede na stan, bi bilo želeli, da bi visoka deželna uprava vzela sama v svojo režijo pobiranje doklad in potem, po prispevkih, vsaki občini delila prepotrebne podpore za napravo vsepotrebnih občinskih del.

S tem bi ne bilo pomagano le obrtnikom in premožnejšim, ampak tudi najvbožnejšemu kajzarju, ker bi mu ne bilo treba tako visokih občinskih doklad plačevati, saj itak vže pri vžitinskih dokladah veliko plačuje. — Drugače ne bode neobrtniku nič pomagano.

Na Vojsčici bosti 29. t. m. dve novi sv. maši, prva ob 8., druga ob 10. uri, vmes pridiga.

Iz Loma. Ubil se je dne 14. t. m. Matevž Pavšič, triindvajsetletni mladenič. Bil je božjasten. V soboto po noči padel je po stopnicah, ko ni nobeden slišal. V nedeljo zjutraj našli so mrtvega. Bil je dober mladenič. N. p. v m.

V Kalu je gorelo dne 10. t. m. Ogenj je nastal v hiši Fr. Bavdaža. Zgorle so 6 posestnikom 3 hiše in 4 hlevi. Nekateri so bili zavarovani za majhne svote. Pri gašenju se je poškodoval Andrej Kovačič.

V Ročnju si je dne 14. t. m. kmetsko dekle Roža Ipavec po neprevidnosti polila obleko s žganjskim spirirom, kateri se ji je vnel ob svetilki, ki je bila zraven nje. V hipu je bila vsa v plamenu. Bežala je k bližnjemu vodnjaku, da bi se polivala z vodo, kar pa ni nič pomagalo. Sosedje so sicer pritekli nesrečnici na pomoč, pa prepozno. Spravili so jo vso ožgano v posteljo in za nekaj ur je previdena se sv. sakramenti v strašnih bolečinah izdihnila svojo dušo.

V Vipolzah je imel Luka Školaris, v kleti shranjenega pol kvintala smodnika, ki je bil namenjen za strelne postaje. Dne 16. t. m. je šel v klet počivat njegov sin. Nesreča je hotela, da se je smodnik unel in vse poslopje razrušil. Spečega Školarisa je smrtno ranilo. Tudi bližnje poslopje je poškodovano; najemnika tega poslopja so na pol mrtvega izvlekli iz podrtije ter ga odvedli v bolnišnico.

Iz Mirna. Dopisnika v „P. L.“ št. 27 prosimo, naj bi bil tako dober, da nam pove imena tistih dveh mirenskih vlačug, ker do danes se še ni slišalo, da bi se nahajala v mirenski občini kaka vlačuga, kakor dopisnik piše.

Mirenski radovedneži.

Opomba: Uredništvo je rado sprejelo tudi te vrstice, ker hoče biti nepristransko.

Pelagra v Furlaniji hudo razsaja. Deželni odbor goriški se je obrnil na namestništvo s prošnjo, naj bi vlada l. 1888 zapričeto delo nadaljevala in zlasti poskrbela, da se v ta namen postavi v drž. proračun za leto 1901 primerna svota!

Iz Čepovana nam pišejo: Nj. excelenca Otho Beck, feldmarschalleutenant in vrhovni nadzornik ženije potoval je 4., 5. in 6. t. m. po naši deželi. Dne 4. bil je v Ajlovščini, od tod peljal se je skozi Trnovski gozd v Čepovan in potem čez Špehovo brdo v Tomin ter dalje na Predil. Pregledoval je naše ceste. Teško, da bi mu bile ceste všeč.

Iz Boyca. Čehovinov „Vormeister“ V Koritnici pri Boycu umrl je vrlji veteran Tomaž Kavš-Margelli v 75. l. Ta je bil „Vormeister“ pri Čehovinovi bateriji in se je vdeležil z istim vseh bitk v Italiji. Kavš je bil unet katoličan, pa tudi do zadnjega izdihljeja zvest, navdušen in ponosen veteran. Odlikovan je bil s topniško, papeževu, vojno in jubilejno svetinjo. Kot veteran vžil je največjo veselje na stare dni pri razkritju Čehovinovega spomenika v Brancici. Veterani bovški priredili so mu 11. t. m. časten pogreb. Naj v miru počiva!

Okrožnica vsem županstvom poknežene grofovine Goriške in Gradiške. Priporoča se vsem občinskim oblastvom, naj vestno in natančno izpolnujejo tukajšnje okrožnice z dne 5. junija 1895 št. 1797, katera se je glasila:

Ker sta v obeh javnih bolnišnicah v Gorici tako prenapolnjena oddelka za blazne, da se je bati najhujih nasledkov, spoznava deželni odbor za potrebno, prav nujno priporočati slavnim županstvom, naj se ravnajo vsakrat, kadar imajo poslati kako blazno osebo v norišnico natančno po tukajšnji okrožnici z dne 9. junija 1880 št. 2495, 30. januarija 1885 št. 314 in še raznih drugih razposlanih v isti zadevi, naj namreč ne pošljejo nikogar v norišnico, če niso poprej zadobila dovoljenja deželne odbora.

V dosego tega pa treba podati posebne prošnje in priložiti jim spričevala pristojnosti in uboštva in pa zdravniško polo, iz katere bo posneti, da je bolnik nevaren sebi in drugim.

Gospodje župani bodo osebno odgovorni za vse nasledke, ki nastanejo vsled preziranja te določbe, posebno pa za nasledke, ki bi lahko nastali, ako bi moralo bolnišnično oskrbnništvo zavrniti kakega bolnika. Deželni odbor, deželni glavar, Pajer.

Katehetom, zlasti novincem, priporočamo izvrstne katekeze prvi in drugi zvezek, katere je spisal preč. g. Jožef Kragelj, dekan v Tolminu. Te katekeze so kratke in jedrate, ob enem pa zelo jasne. Posebno podučen za novince je „Dodatek“ drugega zvezka. Dobivajo se pri g. Gašparju Likarju, trgovcu v Gorici. Cena prvemu zvezku je 50, drugemu pa 80 vin.

Kranjske novice. — Ljubljanska višja gimnazija je štela v m. letu 501 slov. dijakov, 108 nemških in 1 italijana. Slovenska c. kr. nižja gimnazija je štela 257 dijakov. Na gimnaziji v Kranju je bilo v sedmih razredih 441 učencev. C. kr. višja realka je štela 418 dijakov, med temi 209 Slovencev in 186 Nemcev. — C. kr. obrtno šolo za izdelovanje lesu je obiskavalo 86 Slovencev in 6 Nemcev. Strokovno šolo za umetno vezenje in čipkarstvo je obiskovalo 62 Slovencev in 14 Nemk. — Slovenske mestne ljudske šole v Ljubljani je obiskovalo 1843 otrok; nemške mestne ljudske šole pa 621 otrok. — Dolenjska železnica je imela l. 1899 dohodkov 624.503 gld., torej za 37.851 gld. več kakor l. 1898. torej za 27.851 gld. več kakor l. 1898. Stroški pa so znašali 400.787 gld. Čistega dobička je 223.713 gld. Za obrestovanje in amortizacijo prioritentnih obligacij je potreba 249.240 gld., tako, da znaša primanjkljaj 25.528 gld., za čegar delno pokritje se je vzelo iz rezervnega fonda 3546 gld., ostalih 21.989 gld. plača dežela. Predsednik delničarjev je baron Schwegel.

Javen shod je bil v nedeljo 15. t. m. v Žužemberku na Dolenjskem. Govorili so državni poslanci Povše, Vencajz in Žitnik o političnih in gospodarskih razmerah. Shod je bil jako poučen in se ga je udeležilo veliko ljudstva. Ali bi ne kazalo tudi pri nas na Goriškem prirediti take shode, na katerih se ljudstvo vzpodbuja k narodni zavesti in se utrjuje v gospodarskem napredku?

Štajerske novice. — Graški občinski svet je zavrnil z vsemi proti trem glasovom prošnjo obrtnikov, naj zopet

svira vojaška godba v Gradcu. — Slomšekove slavnosti na Ponikvi dne 5. avgusta se udeležo tudi Rusini.

Koroške novice. — Zavod za bebce se otvori v Celovcu koncem avgusta. Sprejemali se bodo slaboumi otroci od 6. leta naprej. — V Beljak pride za okrajnega sodnika c. kr. dež. sodnije svetovalec g. pl. Luschin iz Fürstenfelda.

Ruski jezik — občesloyanski jezik. Posnemljemo iz knjige: „Politische Studie über Österreich-Ungarn. Wien 1900“, katero je opisal bivši diplomatski uradnik dr. Henrik grof Coudenhove sledeče misli o ruskem jeziku:

„Slovani imajo svoj svetovni jezik v ruščini. Te bi se morali učiti vsi avstrijski izobraženci. V tem bi se naša rešitev iz zmede. Ruščina govori 120 milijonov ljudi. Ruščina ima bogato slovstvo in ta jezik postaja od dne do dne večjega pomena. Ruski jezik odmeva od Karpatov do Tihoga oceana, do Kine, Afganistana in Koreje. Uče se ga Japonci in Kitajci, a tudi Francozi in Angleži; v Ameriki se ustanavljajo šole za učenje ruskega jezika. Avstrijski Slovani že tudi napredujejo v učenju ruščine. Ali najbolj ga uvažujejo in sega učijo Nemci. Nemški častniki n. pr. so celo ponosni, če morejo občeavati med seboj v ruščini. Saj spoznavajo, da utegne postati ta jezik prvi na svetu.

A tudi naše vojaštvo ne more imeti nobenih pomislekov proti ruščini, ker se ista že dalje časa priporoča častnikom; ministerstvo zunanjih stvari pa jo je uvedlo na orjentalški akademiji kakor obvezen predmet. Njeno znanje bi mnogo koristilo uradnikom, a na gimnazijah bi dobro nadomestoval ruski jezik grščino. Kdor govori jezik ruski, se kmalu pričue tudi ostalim slovanskim jezikom. A Slovani nimajo še nobenega posredovalnega jezika. Naravnost kratkovidno je, da se poslužujejo v ta namen nemščine. Lotiti se jim je toraj in to čim prej ruščine kakor posredovalnega jezika. Kolike koristi jim bode donášala znanje ruskega jezika, sledi že samo iz velikanskih pojavov ruskega napredka. Rusija odpira v Sibiriji nov velik svet, kateri nudi avstrijskim izseljencem iz delavskih in kmetijskih krogov ogromnih prilik za bodoče blagostanje. Sibirija ima sedaj na 12 milijonov km. le 5 milijonov prebivalcev, je toraj dežela še takorekoč nenaseljena.

A ne samo Slovani v Avstriji, marveč tudi Mažari potrebujejo kakega svetovnega jezika in tudi njim je najbližja ruščina; to pa že radi tega, ker Rusi niso dejanski nasprotniki Mažarom, kakor so jim Nemci, ki ne morejo preboleti, da Ogrji v svoji domovini madžarizirujejo Nemce. (Dalje prih.)

Socijalna drobtinice.

Adamovo pivo. Abraham Lincoln (beri Linken) bil je za Washingtonom (Vešington) najslavnejši predsednik združenih držav v Ameriki. Sin kmečkih staršev hodil je le 6 mesecev v šolo. Poleg kmetovanja se je sam pridno učil, posebno zemljemerstva in pravoslovja. Postal je poštar, ter pomagal prijateljem v zamotanih pravadah. Zaslovel je kot najboljši odvokat v vseh združ. državah. Posebno goreče se je potovalo za odpravljenje suženjstva. L. 1860. so ga izvolili predsednika združ. državam, seveda le tiste države so zanj glasovale, ki so bile za odpravo suženjstva. Proti južnim državam se je začela vojska, ki je s tem nehala, da so tudi v južnih državah marali uboge zamorce oprostiti.

Ko je bil ta slavni mož izvoljen predsednikom, prišli so zastopniki posameznih držav, da so se v „beli hiši“ v Washingtonu poklonili predsedniku. Bilo je kakor pravijo, veliko sprejemanje. Po sprejemanju se je spodobilo pogostiti častite goste s pijačo. Tudi v tem ni moral Lincoln zaostati.

Mari! Mari! zakliče skoz odprta vrata.

Brž priteče mlado dekle, njegova hči. Predsednik ji natihoma nekaj naroči. Kmalo se Mari vrne z desko, na kateri je bil velik prsten vrč in mnogo kozarcev.

Lincoln natoči, dvigne kupico, ter spregovori napitnico: „Gospoda moja, piti hočemo v prospeh naših zborovanj z najzdravejšo pijačo, kar jih je

Bog stvaril. Nikoli še nisem pil kaj o pojnega, tudi mojim domačim tega nisem dovolil, in moja vest mi brani, pri tej priliki drugače ravnati. Pijača, katero menim, je „Adamovo pivo“, hladno, ker le pri studencu natočeno“.

S temi besedami trči na zdravje vsem pričujočim, ki se mu z veseljem odzovejo.

Pri nas bi se marsikdo pohujšal ob tem pogošenju; mislil bi, da se mož norčuje. Amerikanci so pa bili in so še drugih misli glede pijač, kakor smo mi lahkoživni Evropejci. Občudovali so svojega predsednika, ter se veselili, da so izbirali predsednikom Lincoln, ki je bil mož od vrha do tal. Od svojih načel ni odmaknil, kljub vsem društvenim navadam ali razvadam.

Tudi zborovanja avstrijskega in drugih državnih in različnih zborov bi imela boljše vspehe, ako bi ne bili blizu zbornice tako imenovani bufeti, manj olikano bi rekli šnopsarije in krême. Tam se poslanci napijejo neslane srčnosti k pobalinskemu razgrajanju za čas obstrukcije. Čista hladna voda bi jim čistila glavo. Čista glava in hladno srce so prvi pogoj treznega in mirnega posvetovanja.

V povzdigo male obrti. Trgovsko ministerstvo je izdalo lansko leto v povzdigo male obrti okoli 800.000 gl. Nalogo v povzdigo male obrti izvršuje tehnološki muzej na Dunaju pod vodstvom trgovskega ministerstva.

Slovenci in sploh Slovani imamo od tega zavoda prav malo koristi. Redki so mladeniči slovenski, ki gredo učiti se na tehnološki muzej. Redki so darovi, katere deli ministerstvo našim krajem. Uzrok temu je slovenska nebrižnost in nepoznanje nemškega jezika. Vlada bo morala misliti tudi na slovansko narodnost!

Naša društva.

„Centralna posojilnica“ naznanja, da je dne 13. t. m. prevzel vodstvo pisarnice g. Henrik Jušek; kot blagajničar in pooblaščenec načelstva je z istim dnem imenovan g. Ferdinand Šfiligoj, veleposestnik v Gorici. Vsako vplačilo in izplačilo morata podpisati oba, uradni vodja in blagajničar. Posojilnice, ki so vže pristopile k „Centralni Posojilnici“, se smejo z zaupanjem obračati do našega vodstva v vseh opravilih, ki se tiče o denarnega prometa in knjigovodstva.

Za načelstvo: dr. Jos. Pavlica.

„Slovensko vzajemno podporno društvo za zavarovanje goveje živine“ bo imelo redni občni zbor v nedeljo dne 22. t. m. ob 10. uri zjutraj na slovenski kmetijski šoli. Člani, pridite vsi!

Občni zbor „Alojzijevišča“ dne 12. t. m. je privabil lepo število udovduhovnikov iz vseh dekanatov (iz Boyca je došel dopis ad hoc). Predsednik dr. Jos. Pavlica je zborovalce pozdravil in se spominjal umrlih dobrotnikov. Nato je poročal o uspehih v l. 1899-1900. — Uspehi so vsestranski povoljni. V šoli so vsi srečno prestali razuz enega na gimnaziji in enega na vadnici. — Čč. bratje so se neprestano trudili za odgojo in nauk učencev. — V zavodu je bil celo leto mir in zgleden red. G. blagajnik Fr. Setničar je obširno poročal o gmotnem stanju zavoda. Predsednik je pojasnil tretjo točko dnevnega reda: o bodočnosti zavoda gledé na nadškofijsko deško semenišče in neko reformo čč. šolskih bratov. Odbor je v popolnem sporazumljenju z prevzorim kardinalom, čegar želja je, da naj se zavod vzdržava. — Reforma čč. bratov bi bila, da ne bi smeli poučevati latinščine in grščine, kar bi bila neka odpoved pogodbe. Občni zbor je naročil odboru, da naj se posvetuje in naj o pravem času predloži nasvete občnemu zboru.

Vseh dohodkov v minoletem šolskem letu je bilo 14.183 K 81 v., stroškov pa 14.183 K 80 v. Vse premoženje slov. „Alojzijevišča“ znaša zdaj 39.930 K.

Sprejemanje učencev v „Alojzijevišče“. Prosivci naj vložijo prošnjo (brez koleka) do 20. avgusta t. l. — Prošnji naj dostavijo šolsko spričevalo. Ob enem naj naprosijo šolskega pastirja, da pošlje odboru zapečateno priporočilo. Prošnje se naslovijo na odbor Slov. Alojzijevišča v Gorici. Polno plačilo znaša 24 K na mesec, kdor želi znižanja,

naj prositi in navede vzroke. Letos bomo sprejeli okoli 15 novih gojencev in sicer iz III. razreda vadnice in naprej.

Odbor „Slov. Alojzijevišča“.

Za Alojzijevišče. Preč. msgr. Iv. Abram 80. K, preč. g. A. Hvalica 10 K, preč. g. Fr. Ceket 10 K, č. g. Fil. Abram 5 K, č. g. Jos. Ličen 4 K, Nekdo 20 K.

Za „Šolski dom“ je daroval g. Fr. Grgič, župan v Velikem dolu 2 K. — Nekdo 1 K.

Tombola v Št. Petru se je vršila v nedeljo o prav lepem vremenu in je izvrstno uspela. Udeležba je bila ogromna. Ljudstva je bilo vse polno iz cele goriške okolice, največ pa iz Gorice. Omnibus so neprenehoma vozili in so bili vedno natlačeno polni. Igra se je vršila po določenem vspredu. Kar se malo-kedaj prigodi, da bi namreč dobitke dobila le po ena oseba, dogodilo se je v Št. Petru, in sicer je dobil činkvino neki deček, tombola pa preč. g. župnik Renški. „Šolski dom“, „Alozijevišče“ in „Delavsko društvo“, v katerih korist je napravila „Slovenska Zveza“ v Št. Petru tombolo, dobili bodo od čistega dohodka lepe podpore. — V Št. Petru je bila že zdaj četrtič tombola in vsakokrat je bila udeležba velika.

Srečk je bilo prodanih 4213 po 20 novcev: 1685-20 K.

Krojaška zadruga v Gorici si usoja obvestiti čast. odjemalce, da bode prodajalica odprta tudi ob nedeljah, kar pa se ni zgodilo dve zadnji nedelji t. j. 8. in 15. t. m. Vzrok današnji izjavi je, ker bi se imel uvaževati v vseh trgovinah naše stroke nedeljski počitek meseca julija in avgusta, katere zaveze se pa naši prijatelji trgovci ne držé, vsled česar so naši odjemalci nehote prisiljeni postrezati se drugod.

Veleštovanjem

Avrelij Bisail
poslovodja.

V Gorici, dne 16. julija 1900.

Za kratek čas.

Tutti frutti di Andrea Gaberscich pridejo na razstavo. Znano je, da bodo imeli Lahi avgusta in septembra meseca obrtno razstavo v Gorici. Slovenci se je bodo komaj udeležili, ker bi morali svoje blago razstaviti pod laškim imenom. Tega pa nočejo. En sam Slovenec v Gorici je tako srečen da ima za izdelke svoje obrti laško firmo. Ta je urednik „Soče“ Andrea Gaberscich, ki prodaja svoje „tutti frutti“ v Gosposki ulici. Oglasil se je že za to in komisija mu bo dovolila prostor pri uhodu na levo, prav blizu kraja, kjer je napis: Signori, Herrn. Vsi izdelki bodo v črni omari s peterimi predali. Na vrhu bo zapisano: Tutti frutti di Andrea Gaberscich. Na prvem predalu bo zarezana glava g. urednika: pogled isker, obraz kosmat, dobro zadet. Zraven bo napis: Naši prešičji jeziki.... Na drugem predalu bosti glavi dveh starih žensk, kakor dveh coprnice in zraven bo napis: „Naše babje kvante....“ Na tretjem predalu bo gorjan-korenjak s košem na hrbtu, na katerem bo napis: „Naši klopotci....“ Na četrtem predalu bo podoba solnea s krepkimi dvojčki (nebesko znamenje). Zdolaj bo napis: „Naši škandalčki....“ Peti predal bo železen in okrašen z raztrganimi bankovci. Napis bo zlat: „Naši dolgovci“.

V šoli. Učitelj: „Povej mi, Ciril, kaj mora človek pred vsem storiti, da pride v nebesa?“

Učenec: „Umreti“.

Artur Makutz,

klepar v Ozki ulici (Via Stretta), se priporoča slavnemu občinstvu. Izdeluje vsakovrstna kleparska dela.

Turnske ure

izdelujem nove in popravljam stare.

Priporočam se prečasti cerkvenim predstojništvom za obilna naročila.

Matija Lenard,

izdelovalec cerkvenih ur v Kranju (Gorenjsko.)

Objava.

Podpisani naznanja, da bode po bridki izgubi dražega Ivana na firma **Brata Zupan** pod istim nespremenjenim imenom nadaljevala

orgljarsko obrt,

katere je skozi dveletno bratovo bolezen vodil podpisani in jo bode tudi nadaljeval pod imenom

Brata Zupan, orgljarja v Kamnigoric.

Preudano se priporoča prečastiti duhovščini in velečastitim cerkvenim predstojništvom in bilježim velespoštovanjem udani za firmo Brata Zupan

Ignacij Zupan,
orgljarski mojster.

Krojaški mojster

Franc Čufer

v Gorici, ulica sv. Antona št. 7

v hiši g. J. Kopača pri okr. sodniji, izdeluje

vsakovrstne obleke za moške po meri, bodisi fine ali pa priproste.

Priporoča se svojim rojakom v Gorici in na deželi, posebno pa č. duhovščini in učencem srednjih in ljudskih šol za obilna naročila.

„Krojaška zadruga“

vpisana zadruga z omejeno zavezo v Gorici,

Gosposka ulica hiš, šte. 7.

VELIKA ZALOGA

vsakovrstnega manufakturnega blaga za ženske in moške obleke, za vsak stan in vsak letni čas v največji izberbi, kakor: sukno, platno, prtenino, Chiffon, oksfort, srovice, vsakovrstne preproge, zavese, namizne prte; nadalje vsakovrstno perilo, srajce, Jäger itd. itd.

Vse po najnižjih cenah.

Cene so stalne brez pogajanja.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8

priporoča

priprta bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih,

briskih, dalmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštna.

Anton Fon,

klobučar in gostilničar v Semeniški ulici, ima bogato zalogo raznovrstnih klobukov in toči v svoji krémi pristna domača vina ter postreže tudi z jako ukusnimi jedili. Postrežba in cene jako solidne.

Anton Obidič,

čevljar

Semeniška ulica št. 4 Gorica,

priporoča se

zaraznovrstna naročila po meri za gospe in gospode.

Narrčila se izvršujejo hitro.

Priporoča dalje tudi svojo zalogo.

Podpisana priporočata slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi svojo novo urejeno

prodajalnico jestvin.

V zalogi imata tudi raznovrstne pijače n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, gorčice (Sinf) Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodovo milo ter drugo v to stroko spadajoče blago. — Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Kopač & Kutin,

trgovca v Semeniški ulici h. št. 1. v lastni hiši, kjer je „Trg. obrt. zadr.“

Anton Breščak

Gorica, gosposka ulica št. 14, (blizu lekarne Gironeoli).

Ima v zalogi vsakovrstno pohištvo za vsak stan. — Oprava po najmodernejših slogih, posebno za spalne, jedilne in posetne sobe je po nemškem slogu iz odlikovanih črnigojevih delavnic v ulici Ponte nuovo in via Leoni, katere se lepše in ukusneje izdelane in ceneje od dunajskih in Budapeštanskih tovarov.

Bogata zaloga podob na platno in šipo z različnimi okvirji. Belgijska brušena ogledala vsake velikosti. Različno pohištvo, kakor: toaletne mize, različna obešala, preproge za okna itd. Različne stolice z trsja in celuloida, posebno za jedilne sobe. Blazine iz strune, afriške trave, z žimami in platnom na izbiro ter razne tapecarije. Reči, katere se ne nahajajo v zalogi, preskrbijo se po izbiri cenikov v najkrajšem času. — Daje se tudi na obroke, bodisi tedenske ali mesečne. — Pošilja se tudi izven Gorice po železnici in parobrodih.

V zalogi ima najelegantnejšo sobno opravo, na katero se še posebej opozarjap. n. občinstvo!

Nikaka

skrivnost ni več

napraviti si vsakdo doma sam brez vsake priprave in težave najfineje likerje po francoskem sistemu s pomočjo ekstraktov, ki stanejo za napraviti po 5 litrov likerjev: Tropinovec, Absinc, Vermut, Ruski pelinovec, češki liker, Kimmel po 80 kr. Slivovec, Rum, češnjevcec, Alaš, Alpski liker po 85 kr. in Konjak, Benediktinec, Chartreuse, Pilzenski liker po 95 kr. — Razpošiljam proti predplačilu v znamkah ali poštini nakaznici: po poštnem povzetju 10 kr. več. Vsaki pošiljatelj pridenem navodilo, kako se napravi liker. Preprodajalec, če naročijo več blaga, mnogo ceneje.

Anton Rukavina,
Trst, Via Belvedere št. 23.

Važno za vsakega!

Razpredaja
za 2 gld. 95 kr. dobite
14 dragocenosti:

Važno za vsakega!

Žepna ura Anker Rev (tudi posrebrjena) z lepim krovom, 3 letno poročstvo. — Elegantne oklopne veržice z mahalom. Pariški sestav. — Izglica za vratnik s ponar. kameni. — Par plošč. gumbov za zapestnike. — Oprava naprsnih in ovratnih gumbov. — Par srebrnih uhanov. — Prstan z elegant. kameni. — Malo žepno zrcalo. Te dragocenosti se dobe po poštnem povzetju za 2 gld. 95 kr.

Bratje Hurviz,

Krakov, Stradom 17 (Avstrija).

Kar ne ugaja, se v 8 dneh lahko povrne. — Bogati ilustrovani katalogi se dobe brezplačno. Prekupei in agenti se sprejemajo.

Centralna posojilnica,

registrovana zadruga z omejeno zavezo,

v Gorici, v ulici Vetturini št. 9. (Šolski Dom).

Sprejema denar:

1. od udov

deleže

a) glavne deleže po 200 K. — b) opravilne deleže po 2 K.

Lastniki glavnih deležev plačajo vpisnine 4 K, lastniki opravilnih deležev plačajo vpisnine 1 K. Deležne knjižnice veljajo 30 helerjev.

2. od udov in neudov

hranilne vloge

katere obrestuje po 4 1/2% in plača sama rentni davek.

Obresti se računijo le za cele mesece, za vloge vložene po 1. em dnevu meseca ali vzdignene pred zadnjim dnem meseca se ne računijo obresti za oni mesec, ko so bile vložene oziroma vzdignene.

Hranilne vloge se izplačavajo tistemu, ki prinese knjižico. Če pa lastnik hranilne knjižice želi, da naj se sme izplačati le njemu, bode ravnateljstvo taki pridržek (vinculum) zaznamovalo na knjižici.

Hranilne vloge se vračajo:

do 200 K brez napovedi, do 600 K po enomesečni odpovedi, do 2000 K po trimesečni odpovedi, večji zneski po šestmesečni odpovedi.

Lastniki hranilnih vlog niso odgovorni za morebitne izgube. Vso odgovornost imajo izključno lastniki deležev.

Centralna Posojilnica daje posojila.

1. na vknjižbo po 5 1/2; 2. na menice in sploh na osebni kredit po 6%. 3. na tekoči račun po pogodbi.

Centralna Posojilnica je zveza in središče gospodarskih zadrug na Goriškem in je kot taka vredna podpore in priporočila od strani vseh goriških Slovencev.

Uradni prostori so v ulici Vetturini šte. 9., v pritličju.

Uradne ure vsaki dan, razun nedelj in praznikov, od 9 do 1 ure.